

Wij maken de dijk

“Als omgevingsmanagers zijn wij de stem van buiten naar binnen”

In juli 2021 stroomde de Maas over. Het zuiden van Limburg werd tot rampgebied verklaard. Deze gebeurtenis laat zien hoe belangrijk het beheer van onze dijken is. De werkzaamheden hieraan hebben een grote invloed op de omgeving en de bewoners van de gebieden waar de dijk doorheen loopt. In sommige gevallen loopt de dijk rechtstreeks door hun achtertuinen. Omgevingsmanagers laten betrokken bewoners meedenken over de plannen in hun gebied. Omgevingsmanagers Rudy de Grootte van dijkversterkingsproject Arcen en Sjoerd Haitsma van gebiedsontwikkeling Vierwaarden van het hoogwaterbeschermingsprogramma van Waterschap Limburg vertellen hoe zij dit aanpakken.

Het takenpakket van een omgevingsmanager

Een omgevingsmanager houdt op verschillende manieren contact met alle betrokkenen. Dit zijn niet alleen bewoners maar ook ondernemers, belangengroepen (dorpsraad, natuurorganisaties e.d.), het rijk, de provincie, de gemeente en het waterschap. “Daarnaast denken we na over onderzoeken die nodig zijn voor een dijkversterking, zoals de staat van de grond, archeologische opgravingen en in sommige gevallen zelfs niet gesprongen explosieven”, vertelt Rudy. Ook regelt de omgevingsmanager de grondverwerving, de benodigde besluiten en de verlegging van kabels en leidingen.

Twee projecten in verschillende fases

Het project in Arcen is inmiddels klaar voor de realisatiefase terwijl ze in Vierwaarden nog volop in de verkenningsfase zitten. Bij beide projecten hebben

Even voorstellen

Naam: **Sjoerd Haitsma** (RECHTS)

Functie: Omgevingsmanager bij project Vierwaarden

Fase van het project: Verkenningsfase

Naam: **Rudy de Grootte** (LINKS)

Functie: Omgevingsmanager bij project Arcen

Fase van het project: Realisatiefase

de bewoners inspraak (gehad) op de uitvoering en invulling hiervan. “Contact met betrokkenen is natuurlijk vooral belangrijk als de impact van een project groot is”, vertelt Rudy. “Zo loopt de dijk in Arcen dwars door de achtertuinen van 36 huishoudens of het terras, de parkeerplaats of het gebouw van ondernemers. Dat is niet fijn. Daar komt bij dat delen van die dijk hoger worden en tuinen of terrassen opgehoogd moeten worden. De dijken of keringen moeten de komende 50 of 100 jaar standhouden.” Open, eerlijk en nieuwsgierig zijn, zijn belangrijke eigenschappen die de omgevingsmanager moet hebben zegt Rudy. De eerste gesprekken in Arcen waren slechtnieuwsgesprekken. Vertrouwen opbouwen en behouden is dan super belangrijk.

Wij werken met en voor de omgeving.”

Rudy

De dijk verplaatsen

Sjoerd herkent wat Rudy zegt: “Ook bij het project in Vierwaarden zijn er een aantal ingrijpende zaken die moeten gebeuren.” De dijk moet versterkt worden, maar wordt ook binnendijs (van de rivier af) verplaatst. Zo heeft de Maas meer ruimte om door te stromen en loopt het water minder hoog op. In de uiterwaarden worden maatregelen onderzocht die de waterstand verder naar beneden kunnen brengen, zoals geulen. Daarnaast moet er ook een jachthaven verplaatst worden en ligt er een opgave voor natuurontwikkeling. Want ook dat is onderdeel van het hoogwaterbeschermingsprogramma: het moment van verandering benutten om andere opgaven mee te nemen en, onder andere, natuur aan te leggen die voldoet aan de doelstellingen van het ministerie. “We willen het gebied nog mooier achterlaten dan het nu al is”, stelt Sjoerd.

Bewoners betrekken

Maar hoe krijg je alle betrokken partijen nou zover dat ze ook echt willen meedenken over hoe deze soms ingrijpende maatregelen het beste ingepast kunnen worden? “Ook wij hebben moeten leren wat mensen nodig hebben om volwaardig te kunnen meedenken”, geeft Sjoerd toe. “Voor veel mensen is de materie waar wij mee werken geen dagelijkse kost. Betrokkenen moeten op het juiste kennisniveau worden gebracht om ook echt te begrijpen wat het voor hen betekent en om na te kunnen denken over oplossingen. En je moet ze ook de tijd geven om het te verwerken. Dat kost best een aantal bijeenkomsten of gesprekken. Op een gegeven moment zie je dan toch dat ze de noodzaak inzien, zich de inhoud eigen hebben gemaakt en hierover willen meepraten of zelfs mee willen beoordelen.”

Het belang van participatie

In Vierwaarden zijn er veel belanghebbenden vanwege alle verschillende deelgebieden. “Per locatie hebben we bij de start van het project een brede informatieavond georganiseerd waarbij we de uitnodiging hebben neergelegd om in een aantal vervolgsessies mee te denken over de invulling van het deelgebied”, legt Sjoerd uit. “Vervolgens hebben we samen met degenen die zich hebben aangemeld, in drie ontwerpateliers per deelgebied, nagedacht wat de plannen zijn en waar de dijk en de geulen moeten komen te liggen. In een plenaire bijeenkomst hebben we vervolgens alle plannen van de verschillende deelgebieden aan elkaar gepresenteerd, waardoor iedereen in één klap op de hoogte was.”

We willen het gebied nog mooier achterlaten dan het nu al is”

Sjoerd

Het bootje van Arcen

“In Arcen heeft het belang van bewonersparticipatie zich al dubbel en dwars bewezen”, zegt Rudy. De dijkversterking werd aangekondigd in 2017. Hierbij gold na aantal zware bijeenkomsten de regel dat de bewoners zelf het traject van de kering in de tuinen mochten bepalen. Waterschap Limburg zou de definitieve beslissing nemen wanneer de bewoners er niet zelf uitkwamen. Het tracé is door bewoners bepaald, op één traject na waar uiteindelijk het waterschap het heeft bepaald. Bewoners begrepen en accepteerden dit. De bewoners kwamen ook met het idee om een zelfsluitende kering te plaatsen, in plaats van een glazen kering (voorkeur van het waterschap). Deze zie je niet, tenzij het hoogwater wordt. Dan komt de kering omhoog. Ideaal voor de bewoners die opkeken tegen de hoge glazen kering, maar het prijskaartje was boven ons budget. Zo ontstond het spreekwoordelijke bootje van Arcen. Een samenwerking waarin alle betrokken partijen samenwerkten om de wens van een zelfsluitende kering te realiseren en in het bootje

konden stappen. De betrokken bewoners legden de schadevergoeding voor hun verloren tuinen (deels) in, regelden bijdragen van provincie Limburg, gemeente Venlo en het Nationaal Rampenfonds en haalden geld met een crowdfundingactie op. Met het vinden van de juiste aannemer werd het laatste stukje van de financiële kloof overbrugd. Hierbij werd een afvaardiging van bewoners in de aanbesteding opgenomen in het beoordelingsteam. Mee beoordelen betekent ook meedragen van de uitkomst. Door de participatie van de bewoners en het actief zoeken naar oplossingen, kan nu de zelfsluitende kering in 2025 aangelegd worden. “Participatie kost tijd, maar het levert uiteindelijk veel meer draagvlak en plezier op”, zegt Rudy.

Onze Maas, onze veiligheid

Om de bewoners en bedrijven in het Maasdal te blijven beschermen, werken we iedere dag aan sterke dijken. Zo houden we Limburg hoogwaterveilig. Een dijkversterking heeft veel impact. Die beperken we zo veel mogelijk door goed met elkaar in gesprek te blijven. Het waterschap wil -als een gebied toch op de schop gaat- het in één keer goed doen. Daarom werken we gebiedsgericht en onderzoeken we hoe

we, tegelijk met de dijkversterking, een gebied aantrekkelijker kunnen maken. Dat vraagt een slim samenspel en maatwerk. We bundelen de krachten met andere overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners. Met het oog op de toekomst bouwen we samen aan een hoogwaterveilig én aantrekkelijk Limburgs Maaslandschap. Het is goed wonen, werken en recreëren aan de Maas. En dat houden we graag zo.